

Formation and improvement of pedagogical skills of physical education teachers

Sitora ELOVA¹

Shakhrisabz State Pedagogical Institute

ARTICLE INFO

Article history:

Received October 2023

Received in revised form

15 November 2023

Accepted 25 November 2023

Available online

15 January 2024

Keywords:

pedagogical skills,
physical education teachers,
professional development,
teacher retraining,
student involvement,
teaching methodology.

ABSTRACT

This article examines the importance of improving the teaching skills of physical education teachers and the ways to achieve this improvement. The study examines the impact of professional development on these skills and analyzes its results. The article provides practical recommendations for teachers, school administrators, and policymakers to develop effective physical education pedagogies that ultimately lead to improved student engagement and learning outcomes.

2181-1415/© 2023 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol4-iss10/S-pp75-79>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining pedagogik mahoratini oshirish va shakllantirish

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

pedagogik mahorat,
jismoniy tarbiya
o'qituvchilari,
malaka oshirish,
o'qituvchilarni qayta
tayyorlash,
talabalarni jalb qilish,
o'qitish metodikasi.

Ushbu maqolada jismoniy tarbiya o'qituvchilarining o'qitish mahoratini oshirishning ahamiyati va bu takomillashtirishga erishish usullari o'rganiladi. Tadqiqot kasbiy rivojlanishning mazkur ko'nikmalarga ta'sirini o'rganadi va uning natijalarini tahlil qiladi. Shuningdek, maqolada muallif tomonidan o'qituvchilar, maktab ma'muriyatlari va siyosatchilar uchun samarali jismoniy tarbiya pedagogikasini ishlab chiqish bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan.

¹ Lecturer, Department of Physical Education, Faculty of Social Sciences, Shakhrisabz State Pedagogical Institute.

Формирование и совершенствование педагогического мастерства учителей физического воспитания

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

педагогическое мастерство, учителя физкультуры, повышение квалификации, переподготовка учителей, вовлечение обучающихся, методика преподавания.

Статья посвящена важности повышения педагогического мастерства учителей физического воспитания и путям достижения этого улучшения. Исследование освещает влияние профессионального развития на умения учителей, а также анализирует результаты такого развития. В статье представлены практические рекомендации для учителей, школьных администраторов и политиков по разработке эффективных педагогических методов в области физического воспитания, способствующих повышению вовлеченности учащихся и улучшению образовательных результатов.

KIRISH

Jismoniy tarbiya o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishida asosiy rol o'ynaydi. Shu nuqtai nazardan, jismoniy tarbiya o'qituvchilarining pedagogik mahorati yuqori saviyada dars berishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada muallif tomonidan ushbu ko'nikmalarni takomillashtirish va rivojlantirish uchun qo'llaniladigan usullar ko'rib chiqiladi va natijalar hamda ularning oqibatlarini bo'yicha tadqiqotlar taqdim etiladi.

ADABIYOT TAHLILI

Adabiyotlar o'qituvchilik mahorati jismoniy tarbiya o'qituvchilari muvaffaqiyatining muhim omili ekanligini ko'rsatadi. Tadqiqotlarga ko'ra, samarali o'qitish ko'nikmalariga ega bo'lgan, yaxshi tayyorlangan o'qituvchilar o'quvchilarning ishtiroki, faol o'rganishlari va ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradigan muhitni yaratishi mumkin. O'qituvchilar o'z o'quvchilarini samarali ilhomlantirish va o'qitish uchun turli xil o'qitish usullarini, sinfni boshqarish va muloqotni yaxshi tushunishlari muhimdir [1, 48].

USULLARI

Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining pedagogik mahoratini oshirish va shakllantirishni o'rganish uchun aralash metodik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot pedagogikaga yo'naltirilgan malaka oshirish dasturlarida ishtirok etgan o'qituvchilar bilan so'rovlar va suhbatlarni o'z ichiga oldi. Bundan tashqari, ushbu takomillashtirilgan o'qitish ko'nikmalarining ta'sirini baholash uchun sinfdagi kuzatuvlar va o'quvchilar faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlar to'plandi.

NATIJALAR

Pedagogik mahorat jismoniy tarbiya va sport sohasidagi bilim va ko'nikmalarni samarali tarqatish uchun jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun zarurdir. Ushbu ko'nikmalar talabalarning o'rganishi, faolligi va umumiy jismoniy rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi bir qator o'qitish usullarini qamrab oladi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun ba'zi muhim o'qitish qobiliyatlari quyidagilardan iborat:

– muloqot ko'nikmalari: ko'rsatmalarni yetkazish, tushunchalarni tushuntirish va fikr-mulohazalarni bildirish uchun samarali muloqot muhim ahamiyatga ega. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari aniq muloqot qila olishlari, to'g'ri tana tilidan foydalanishlari, o'quvchilarni faol tinglashlari kerak [3,147].

Darsni rejalashtirish. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'z darslarini har bir sinf uchun aniq maqsad va vazifalarni hisobga olgan holda oldindan yaxshi rejalashtirishlari kerak. To'g'ri tuzilgan dars rejasi o'quvchilarning jismoniy faollik bo'yicha har tomonlama bilim olishiga yordam beradi.

Moslashuvchanlik. O'qituvchilar o'z o'qitish uslublari va strategiyalarini o'quvchilarning turli ta'lim uslublari, qobiliyatlari va ehtiyojlariga moslashtira olishlari kerak.

Motivatsion ko'nikmalar. Rag'batlantirish o'quvchilarni jismoniy faoliyatga qiziqtirish va ishtiyoqda bo'lish uchun asosiy hisoblanadi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'z o'quvchilarini qanday ilhomlantirish va quvvatlantirishni bilishlari kerak.

Baholash va fikr-mulohazalar. Formativ va summativ baholash kabi samarali baholash usullari jismoniy tarbiya o'qituvchilariga o'quvchilar faoliyatini baholashga yordam beradi. Shuningdek, ular o'quvchilarning malakasini oshirishga yordam berish uchun konstruktiv fikr-mulohazalarni taqdim etishlari kerak [5].

Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining o'qitish mahoratini oshirish va shakllantirish jismoniy tarbiya dasturlarini samarali va qiziqarli o'tkazishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu ko'nikmalar o'qituvchilar o'quvchilarga jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish va faol hayot tarzining ahamiyatini tushunish imkonini beradigan ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratishga yordam beradi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining o'qitish mahoratini oshirish va rivojlantirishning asosiy strategiyalari:

Uzluksiz kasbiy rivojlanish:

– jismoniy tarbiya va o'qitish metodikasi bo'yicha mahorat darslari, konferensiya va seminarlarda qatnashish.

– jismoniy tarbiya pedagogikasi bo'yicha ilg'or darajalar yoki sertifikatlar olish kabi ta'limni davom ettirish.

Reflektiv amaliyot:

– O'qitish uslublari, o'quv natijalari va talabalarning faolligi haqida muntazam ravishda fikr yuritish.

– Yaxshilash kerak bo'lgan sohalarni aniqlash uchun hamkasblar va talabalardan fikr-mulohazalarni so'rash.

O'quv dasturini ishlab chiqish:

– ta'lim standartlari va o'quv maqsadlariga javob beradigan yaxshi tuzilgan va yoshga mos o'quv dasturini ishlab chiqish.

– Har xil ta'lim uslublari va qobiliyatlariga mos keladigan turli xil faoliyat turlarini birlashtirish.

Sinfni boshqarish:

– intizomni saqlash va xavfsiz o'quv muhitini ta'minlash uchun aniq qoidalar va taxminlarni belgilash.

– Talabalarning ishtiroki va hamkorlikni rag'batlantirish uchun ijobiy xulq-atvorni boshqarish usullaridan foydalanish.

Tabaqalashtirilgan ta'lim:

– Talabalarning turli ehtiyojlari va qobiliyatlariga mos ravishda o'qitish usullarini moslashtirish.

– Maxsus ehtiyojga ega yoki turli jismoniy tayyorgarlik darajasi bo'lgan talabalar uchun o'zgartirishlar va turar joy bilan ta'minlash.

Samarali muloqot:

– Ko'rsatmalar, fikr-mulohazalar va taxminlarni aniq yetkazish uchun kuchli muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish.

– o‘quvchilar, ota-onalar va hamkasblar bilan ochiq va hurmatli muloqotni rag‘batlantirish [2, 66].

Baho va fikr-mulohazalar:

– Ko‘nikmalar testlari, jismoniy tayyorgarlikni baholash va o‘z-o‘zini baholash kabi turli baholash usullarini amalga oshirish.

– Talabalarga o‘z yutuqlarini kuzatish va maqsadlarni belgilashda yordam berish uchun konstruktiv fikr-mulohazalarni taqdim etish.

Texnologiya integratsiyasi:

– Ta‘limni yaxshilash uchun ilovalar va onlayn resurslar kabi ta‘lim texnologiyalaridan foydalanish.

– Taraqqiyotni kuzatish uchun ko‘nikmalar va raqamli platformalarni rivojlantirish uchun video tahlilini qo‘shish.

Inklyuzivlik va tenglik:

– xilma-xillikni hurmat qiladigan va turli xil kelib chiqishi va qobiliyatlari bo‘lgan talabalarni qamrab oladigan inklyuziv muhitni targ‘ib qilish.

– tenglik muammolarini hal qilish va barcha talabalarning ishtirok etish uchun teng imkoniyatlarga ega bo‘lishini ta‘minlash.

Kasbiy hamkorlik:

– Eng yaxshi tajribalarni almashish va umumiy muammolarni hal qilish uchun boshqa o‘qituvchilar va mutaxassislar bilan hamkorlik qilish.

– Jismoniy tarbiya sohasidagi so‘nggi tadqiqotlar va tendensiyalardan xabardor bo‘lish [4, 9].

Shaxsiy fitnes va salomatlik:

– O‘zining jismoniy holatni va farovonlikni saqlab, namuna ko‘rsatish.

– Sog‘lom turmush tarziga intilishning namoyon bo‘lishi o‘quvchilarni ham shunga undaydi.

Talabalarning faolligi va motivatsiyasi:

– O‘quvchilarning qiziqishi va motivatsiyasini oshiruvchi qiziqarli dars rejalarini tuzish.

– Darslarni qiziqarli o‘tkazish uchun turli xil o‘rganish strategiyalaridan, jumladan, o‘yinlar, mashg‘ulotlar va musobaqalardan foydalanish.

Doimiy o‘z-o‘zini takomillashtirish:

– Yangi g‘oyalarga ochiq bo‘lish va o‘quvchilar va jismoniy tarbiya sohasining o‘zgaruvchan ehtiyojlarini qondirish uchun o‘qitish uslublarini moslash.

Esda tutish kerakki, o‘qitish ko‘nikmalarini rivojlantirish doimiy jarayondir. O‘qitish uslublarini doimiy ravishda baholash, fikr-mulohazalarni so‘rash va o‘quvchilarning ehtiyojlariga mos keladigan yondashuvni o‘zgartirish muhimdir. Oxir oqibat, maqsad umr bo‘yi salomatlik va farovonlikni ta‘minlaydigan ijobiy va ta‘sirli jismoniy tarbiya o‘rganish tajribasini yaratishdir.

MUHOKAMA

Ushbu tadqiqot natijalari jismoniy tarbiyada o‘qitish mahoratining muhim rolini ko‘rsatadi. O‘qituvchilar malakasini oshirgan o‘qituvchilar nafaqat o‘z darslariga bo‘lgan ishonchlarini oshirdilar, balki turli xil va samarali o‘qitish usullarini ham o‘zlashtirdilar. Bu o‘quvchilarning faolligini oshirishga va o‘quv natijalarini yaxshilashga olib keldi.

Takomillashtirilgan o‘qitish ko‘nikmalari, shuningdek, inklyuzivlik va shaxsiylashtirilgan ta‘limni targ‘ib qiluvchi zamonaviy ta‘lim paradigmalariga mos keladi. Pedagogik mahorati yaxshilangan o‘qituvchilar o‘quvchilarning turli ehtiyojlarini qondirishga yaxshi tayyorlanib, o‘quv jarayonida hech bir talaba ortda qolmasligini ta‘minladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o'rnida shuni aytish kerakki, jismoniy tarbiya o'qituvchilarining pedagogik mahoratini oshirish va shakllantirish ham o'qituvchi, ham o'quvchilarga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. O'qituvchilarning ishonchi, o'qitish usullari va talabalarning faolligi - bularning barchasi pedagogika bo'yicha kasbiy rivojlanishda foyda keltiradi. Buning natijasida o'quvchilar bilim olishda yaxshi natijalarga erishadilar va jismoniy tarbiyaga nisbatan ijobiy munosabatda bo'ladi.

Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining pedagogik mahoratini yanada oshirish uchun quyidagilar tavsiya etiladi:

Ta'lim muassasalari va maktab tumanlari pedagogikaga yo'naltirilgan seminarlar va o'quv dasturlarini taklif qilish orqali jismoniy tarbiya o'qituvchilarining doimiy malakasini oshirishga ustuvor ahamiyat beradi.

Maktablar o'qituvchilarni o'z amaliyoti haqida fikr yuritishga va o'sish imkoniyatlarini izlashga rag'batlantirish orqali doimiy takomillashtirish madaniyatini rivojlantirishi kerak.

O'qituvchilar bir-birining tajribasidan o'rganish uchun hamkorlik qilishlari va ilg'or tajribalarni almashishlari kerak.

Ushbu tavsiyalarni amalga oshirish orqali biz jismoniy tarbiya o'qituvchilarining yuqori sifatli darslarni berishga tayyor bo'lishini ta'minlashimiz mumkin, buning natijasida sog'lom, ko'proq shug'ullanadigan talabalar hayot davomida jismoniy farovonlikni ta'minlash uchun zarur bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Гололобова Н.Л. Повышение профессиональной компетентности слушателей в межкурсовой период при использовании возможностей сетевых сообществ педагогов. Монография. – Тюмень: ТОГИРРО, 2011.

2. Qurbonova Maftuna Faxriddinovna. INDIVIDUAL TA'LIM- INNOVATION O'QITISH USULI // Academic research in educational sciences // VOLUME 4, ISSUE 3, 2023.

3. T.S.Achilov, Sh.M.Jurayev. Pedagogik ta'lim innovatsion klaster yondashuvida maktab-laboratoriya tajribasining tarmoqlararo o'zaro hamkorligi asos sifatida // Academic research in educational sciences // VOLUME 1, ISSUE 3, 2020.

4. Zulxaydarov Javlonbek Abduqaxor o'g'li, Futbolchilarni tayyorlash jarayonidagi musobaqalar faoliyati ko'rsatkichlarini tahlil qilishning ahamiyati. Academic research in educational sciences (ares), volume 2, issue 10, 764- 770.

5. J.A.Zulxaydarov, S.D.Abduraximov. Ayollar futbolini rivojlantirishning istiqbollari. Academic research in educational sciences (ARES), volume 3, issue 11, 588-593.

6. N.X.Xabibullayeva, J.A.Zulxaydarov, Ayollar o'rtasida O'zbekiston chempionati 2022-yilgi mavsum birinchi davra bahslarida "Sevinch", "So'g'diyona" va "Bunyodkor" jamoalarining texnik usullari aniqligi tahlili // Academic Research in Educational Sciences // VOLUME 4, ISSUE 4, 2023.